

REMISSYTTRANDE

2020-06-17

Dnr 0013/20

Er referens: Fi2019/04187/K

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Remissyttrande över Idéburen välfärd (SOU 2019:56)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått utredningen *Idéburen välfärd (SOU 2019:56)* och lämnar följande yttrande.

Civilsamhället är en viktig part för att förebygga kriminalitet och stärka demokratin och välfärden

Civilsamhället fyller en viktig funktion i välfärdsarbetet och är en viktig part i det brottsförebyggande arbetet och i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Genom civilsamhället ges personer möjlighet att engagera sig på en rad olika sätt och bidrar till meningsfullhet och möjliggör ett aktivt deltagande i demokratistärkande insatser. Civilsamhällets aktörer har ofta en stark lokal förankring och ett förtroende hos en del invånare som kommun och polis kan ha svårt att nå. Civilsamhället har en unik möjlighet att komplettera offentliga aktörer genom att erbjuda individuellt stöd och hjälp för att bryta ett destruktivt beteende eller en kriminell livsstil. Civilsamhällets organisationer kan identifiera och fylla behov som inte statliga, kommunala eller vinstinriktade aktörer alltid klarar av. Det civila samhällets aktörer kan också tillföra andra perspektiv än de som offentliga myndigheter och privata företag har, till exempel särskilda gruppers behov och bidra i arbetet med att hantera komplexa problem. Brå är positiv till att utredningen underlättar förståelsen för vad och hur civilsamhällets ideella organisationer kan delta, för att stärka välfärden i Sverige och specifikt inom ramen för det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot våldsbejakande extremism.

Civilsamhället kan mer aktivt bidra i att förebygga brott

Brå instämmer i regeringens brottsförebyggande program, där generella välfärdsinsatser framhålls som en förutsättning för att komma åt grundorsaker till kriminalitet men Brå vill också tydliggöra att dessa insatser, som ofta har ett annat mål än att förebygga brott, behöver kombineras med insatser med ett direkt syfte att förebygga och förhindra brott. I dessa operativa insatser, med direkt syfte att förebygga brott, kan den ideella sektorn spela en avgörande roll. Därför behöver skrivningarna i betänkandet förtydligas när det gäller det mer konkreta brottsförebyggande insatserna och civilsamhällets roll.

Konsekvensbeskrivning och stärkt medvetenhet vid handläggning och utbetalning av medel

När det gäller vägledningen för framtagande av IOP anser Brå att det i underlagen behöver tydliggöras om och i så fall vilka konsekvenser idéburet offentligt partnerskap (IOP) och offentligt finansierad välfärd kan få för lokal brottslighet och/eller våldsbejakande extremism. Genom att aktivt arbeta med stärkta administrativa åtgärder hos myndigheterna (som registerkontroller och sociala

krav – ”vandelsprövning”) och att dessa sker löpande, förebyggts brott. Därför är det viktigt att det finns en medvetenhet och att det ska framgå att varje tjänsteutlåtande eller beredning om IOP, ska innehålla en konsekvensanalys av hur förslagen kan komma att påverka brottsligheten.

Idéburna offentliga partnerskap (IOP) och det brottsförebyggande arbetet

I syfte att främja samverkan mellan idéburna organisationer och det offentliga har utredningens uppdrag omfattat att föreslå riktlinjer, kriterier eller andra tillämpbara instrument för att parter ska kunna ingå IOP som är en form av samverkan mellan offentliga och idéburna aktörer. Samverkan bygger på förståelsen om att det behövs flera perspektiv och olika typer av resurser för att lösa komplexa samhällsproblem. Partnerskapet får inte innebära en tilldelning av ett offentligt kontrakt såsom vid upphandling. Utredningens analys har funnit att ett idéburet offentligt partnerskap inom offentligt finansierad välfärdsverksamhet kan sammanfattas enligt följande:

- Partnerskapet är ett samarbete mellan en eller flera offentliga aktörer och en eller flera idéburna aktörer i välfärden.
- Det syftar till att uppnå ett gemensamt allmännyttigt mål.
- Såväl den offentliga som den idéburna aktören bidrar med resurser.

Utredningens förslag om definitionen av vilka som kan anses vara idéburna aktörer, vad ett IOP är, samt att beskriva dess möjliga tillämpningsområden inom välfärden ses som positivt av Brå. Brå saknar dock beskrivningar av det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot våldsbejakande extremism och anser att det behöver finnas tydligt beskrivna som tillämpningsområden.

Utredningen har tagit fram en särskild vägledning, med konkreta exempel, där olika alternativ för att kunna ingå en IOP beskrivs. Vägledningen är väl genomarbetad och Brå bedömer att den är enkel att använda. Att vägledningen utgår från en schematisk beskrivning över vilka överväganden som parterna behöver göra för att komma fram till om det är möjligt att ingå ett idéburet offentligt partnerskap, gör den tydlig och lätt att följa vid handläggning och beslut om IOP.

Brå ser det som positivt att utredningen föreslår att Upphandlingsmyndigheten ges i uppdrag att arbeta med informationsinsatser för IOP samt att man utpekat en nationell aktör som kan förvalta och utveckla utredningens vägledning utifrån bland annat rättspraxis och praktiska erfarenheter.

Brå har sett att IOP används i allt större utsträckning på såväl lokal som regional och nationell nivå och Brå bedömer att det är ett viktigt komplement till föreningsbidrag och upphandling för att stärka det förebyggande arbetet. Till exempel har Center mot våldsbejakande extremism (CVE) som är inordnat vid Brå, tecknat ett partnerskap med Rädda Barnen om en nationell orostelevon, på regional nivå har Länsstyrelsen i Stockholm tecknat ett kring trygghet i skolan med stiftelsen Tryggare Sverige och på lokal nivå finns flera som utöver partnerskap kring det brottsofferstödande arbetet även ingått IOP kring grannsamverkan och nattvandring. Något av dessa exempel skulle kunna tillföras vägledningen.

Detta yttrande avges av generaldirektör Kristina Svartz efter föredragning av utredarna Linda Lindblom, Brottsförebyggande rådet. Maria von Bredow, Center mot våldsbejakande extremism har deltagit i den slutliga beredningen av ärendet.

Kristina Svartz

Linda Lindblom